

‘Onder de Boschboom’

Ambachtslieden

Vele generaties zijn kinderen naar hun voorouders vernoemd en vaak namen ze ook hun beroep over. Driekske was mijn ene opa, maar de meeste van mijn naar hem vernoemde neven heten, net als ik, Henk. Want namen gaan wel met hun tijd mee. Joen van Aken, wiens naam bij leven al veranderde in Jheronimus, leeft vaak verder onder de hedendaagse naam Jeroen. En, hoewel ik er in feite principieel op tegen ben, gebruik die naam ook steeds vaker, omdat het 'de taal van het volk' is. Dat praat nou eenmaal eenvoudiger.

Doruske, mijn andere opa, was ‘fijntimmerman’, modelmaker bij de Grasso, een ambachtsman pur sang. Met hem wandelde ik als kleine jongen, een status die ik eigenlijk nooit ben ontgroeid, vaak naar de stad. Bijvoorbeeld naar zijn zus Cor in de Sint Jorisstraat. In de huiskamer stond een glas ranja klaar, maar de werkplaats aan het einde van de gang boeide me meer. Haar zoon Frans maakte er doodskisten. Iets wat ik later voor één keer ook heb gedaan, helemaal handmatig en ambachtelijk, binnen de beperkt beschikbare tijd.

Op onze terugweg liepen opa en ik soms door de Korte Putstraat. Door vele kleine raampjes trokken de vormen en kleuren in een van de laatste koperslagerijen mijn aandacht. Oh wat was ik daar graag naar binnen gegaan; in de wereld van vele generaties voor ons.

In de aanloop naar 2016 krijgen steeds meer mensen de mond vol van Jeroen Bosch. Gegrepen door zijn wereld en werken doe ook ik daaraan mee. Terwijl anderen zich bezig houden met dieper liggende betekenis of versholven verflagen, kijk ik als ambachtsman naar zijn werken. Naar het kwartiers gezaagd eiken dat aan de rand soms zichtbaar is. Naar de dunne onderlaag die houtnerven soms zichtbaar maakt. Naar slechts ten dele overschilderde ondertekeningen. Naar links- of rechtshandig geschilderde partijen. Naar details die iedereen in 2016 met het blote oog hopelijk naast elkaar kan zien. Dan komt voor iedereen die het zien wil een vaak onderbelicht aspect van Bosch aan het licht. Dan zien we met eigen ogen de voorman die Jeroen die binnen het familieatelier beslist moet zijn geweest. Maar ook de bijzondere kwaliteiten van een ambachtsman die je morgen als het ware op de Markt tegen het lijf zou kunnen lopen.

Hoewel het waarschijnlijk weinigen is opgevallen, staat dit jaar in het teken van het behoud van ambachten als immaterieel erfgoed. Hoewel steeds meer hedendaagse kunstenaars de meerwaarde van ambachtelijke schildertechnieken ontdekken, denken we hierbij toch eerder aan een vioolbouwer of een klompenmaker. Die kant van meesters als Bosch staat vaak volledig in de schaduw van de mystieke, symbolische of wetenschappelijke aspecten. Jammer, want om de ambachtelijke meerwaarde te zien is weinig training nodig.

Onlangs nog was ik in de kelder waar Jeroen beslist eens liep. Een bijzondere ervaring vanwege de sfeer die er nog steeds hangt. Bijzonder en toch ook weer zo vertrouwd. Voor een ambachtsman... En voor iedereen die het ambacht een warm hart toedraagt.

Henk Groenendaal,

Cultuurhistorische Vereniging De Boschboom biedt columnisten een podium om op persoonlijke titel onderwerpen die met de Bossche cultuur te maken hebben uit te diepen. Belangstellenden kunnen zich voor meer informatie wenden tot het secretariaat, telefoon: (073) 6446783 of www.boschboom.nl